

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI

Directia Generală Management Învățământ Preuniversitar

Anexa la OMECT nr. 1409/29.06.2007

STRATEGIA MINISTERULUI EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI CU PRIVIRE LA REDUCEREA FENOMENULUI DE VIOLENȚĂ ÎN UNITĂȚILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR

PREAMBUL (materialul este preluat și adaptat pe baza studiului „*Violența în școală*” elaborat de Institutul de Științe ale Educației, lucrare realizată și publicată cu sprijinul financiar al Reprezentanței UNICEF în România.)

I. FENOMENUL VIOLENȚEI ÎN ȘCOALĂ (materialul este preluat și adaptat pe baza studiului „*Violența în școală*” elaborat de Institutul de Științe ale Educației, lucrare realizată și publicată cu sprijinul financiar al Reprezentanței UNICEF în România.)

- **PRINCIPALELE FORME ȘI CAUZE ALE VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR**
- **ARGUMENTE ÎN FAVOAREA NECESITĂȚII ELABORĂRII STRATEGIEI NAȚIONALE PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN UNITĂȚILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR**

II. STRATEGIA NAȚIONALĂ PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN UNITĂȚILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR

A. PRINCIPII, ACȚIUNI ȘI RECOMANDĂRI GENERALE REFERITOARE LA PREVENIREA ȘI COMBATerea VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR (materialul este preluat și adaptat pe baza studiului „*Violența în școală*” elaborat de Institutul de Științe ale Educației, lucrare realizată și publicată cu sprijinul financiar al Reprezentanței UNICEF în România.)

B. ROLUL ȘI FUNCȚIILE INSTITUȚIILOR DIN CADRUL SISTEMULUI EDUCATIV, REFERITOARE LA REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI

1. ROLUL ȘI FUNCȚIILE MINISTERULUI EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI (MECT)

2. ROLUL ȘI FUNCȚIILE INSPECTORATELOR ȘCOLARE JUDEȚENE/INSPECTORATULUI ȘCOLAR AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI (ISJ/ISMB)

3. ROLUL ȘI FUNCȚIILE UNITĂȚILOR ȘCOLARE

C. MODELUL PLANULUI OPERAȚIONAL MINIMAL AL UNITĂȚILOR ȘCOLARE PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR

D. ANEXA

-ANEXA I- MODELUL PLANULUI OPERAȚIONAL PENTRU CENTRELE DE ASISTENȚĂ PSIHOPEDAGOGICĂ PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR

PREAMBUL

Violența umană reprezintă una dintre temele recurente ale societăților contemporane. Preocuparea pentru manifestările de violență, dilemele privind creșterea criminalității și a cauzelor ei, strategiile de prevenire și combatere a acestor fenomene reprezintă subiecte de reflecție pentru lideri de opinie, politicieni, jurnaliști, pentru cercetători din diferite domenii ale științelor sociale și, în particular, pentru specialiștii din domeniul educației..

Globalizarea interesului față de *violența socială* este consecința unei conștientizări generalizate privind necesitatea punerii violenței pe agendele de lucru ale diferiților actori sociali, responsabili de găsirea unor soluții, dar și de mobilizarea corpului social, a societăților civile pentru luarea de poziție, implicarea și participarea la prevenirea și combaterea acestui fenomen social.

Violența școlară este doar una dintre manifestările violenței cotidiene. Dezbaterile privind relația între conceptul de „drept la siguranță” și mediul școlar au căpătat în Europa o dezvoltare continuă și constantă, cu diferențe de la țară la țară, devenind oficial o problemă politică în urma unei întâlniri a experților, organizată de Comisia Europeană la Utrecht, în anul 1997.

Mass-media acordă din ce în ce mai multă atenție violenței, contribuind la conștientizarea și creșterea interesului public față de violența tinerilor, inclusiv față de violența școlară.

Guvernanții, precum și societatea civilă au devenit sensibili la fenomenul violenței în mediul școlar, renunțându-se la stereotipul conform căruia școala este o entitate izolată, un spațiu social autonom, necorelat la dinamica socială, neafectat de conflictele și dificultățile cu care se confruntă societatea, în general. Școala este o parte integrantă a comunității largi, iar problemele cu care se confruntă ca instituție și ca mediu de formare a tinerilor privesc întreaga societate.

Violența umană, indiferent în ce context se manifestă, este inerentă naturii umane, dar acest lucru nu înseamnă că nu trebuie să i se dea un răspuns ferm, prin acordarea unui rol special prevenirii și combaterii acestui fenomen social, iar școala, ca mediu instituțional nu se poate sustrage acestui rol. Școala nemaifiind considerată „nici o fortăreață și

nici un sanctuar”¹, ci un forum al socializării, un spațiu deschis lumii exterioare, asimilându-i tensiunile, trebuie văzută și ca spațiu de manifestare a violenței.

O imagine la nivel mondial a violenței, în care să se includă formele ei diferite de manifestare, este dificil de realizat, chiar dacă acest lucru se poate face la nivel național. La propunerea Secretarului General al Consiliului Europei, Walter Schwimmer, un proiect integrat privind violența² s-a desfășurat între 2002-2004, implicând 41 de țări europene interesate de a participa (între care și România), pentru ca, printr-un efort colectiv, să se poată realiza o imagine globală asupra violenței cotidiene. Violența școlară a fost, în acest context, doar o parte a acestui demers. Deși locul pe care îl ocupă prevenirea și combaterea violenței este, desigur, diferit de la o țară la alta, acest fapt fiind determinat mai ales de tradiție și de resurse umane și materiale, se recunoaște unanim importanța acestei probleme și necesitatea abordării atât din perspectivă cognitivă, cât și din perspectivă pragmatică.

Violența în școli nu este un fenomen social cu totul nou. În școli a existat din totdeauna violență. Totuși, acest fenomen este astăzi mai vizibil, în cea mai mare parte datorită mass-mediei, așa cum susține, pe bună dreptate, Alain Mouchoux³. Celor care consideră că violența școlară este un fenomen recent trebuie să li se amintească faptul că, în perspectivă istorică, școala a fost întotdeauna asociată cu violența. Istoria educației, a praxisului educațional – indiferent că vorbim despre spațiul privat al familiei sau de cel instituționalizat, al școlilor și internatelor – evidențiază acest lucru.

Violența în școală cuprinde orice formă de manifestare a unor comportamente precum: violență verbală și psihologică (poreclire, tachinare, amenințare, hărțuire); violență fizică; comportamente care intră sub incidența legii (viol, consum/comercializare de droguri, furt); ofensă adusă statutului/autorității cadrului didactic; alte tipuri de comportament deviant în relație cu școala.

Pornind de la această definiție se vor avea în vedere următoarele elemente în analiza fenomenului violenței în școală:

- **Identificarea principalelor forme ale violenței în școală;**
- **Identificarea principalelor cauze generatoare ale violenței în școală;**

¹ Nollet, Jean-Marc, *Schools as microcosms of society*. În: *Violence in schools – a challenge for the local community*, Counsel of Europe Publishing, 2003, p. 15.

² Integrated project *Responses to violence in everyday life in a democratic society*, Final report, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2004.

³ Cf. Bîrzea, Cezar, *The prevention of violence in everyday life: civil society's contribution*. Forum 18-19 November 2002, Council of Europe, Strasbourg (France), Integrated project *Responses to violence in everyday life in a democratic society*, p.12.

I. FENOMENUL VIOLENTEI ÎN ȘCOALĂ (materialul este preluat și adaptat pe baza studiului „*Violența în școala*” elaborat de Institutul de Științe ale Educației, lucrare realizată și publicată cu sprijinul financiar al Reprezentanței UNICEF în România.)

• **PRINCIPALELE FORME ȘI CAUZE ALE VIOLENTEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR**

Forme de violență în școală

La nivel internațional, lucrările de specialitate sintetizează câteva tendințe asupra *formelor de manifestare a violenței în școala contemporană*, dintre care amintim:

- trecerea de la violența fizică, directă, vizibilă, legitimată și încurajată, uneori, la forme mai subtile, mascate sub forma unei violențe de tip simbolic, situată la nivelul valorilor promovate, la nivelul tipurilor de relații din spațiul școlii și a impunerii unor anumite modele dezirabile de comportamente;
- proliferarea în școală a violențelor care au ca fundament diferențele etnice, religioase, de statut social sau de gen;
- multiplicarea formelor de violență asupra profesorilor;
- creșterea numărului fenomenelor de violență gravă în școală, care intră sub incidența legii (crime, violuri, utilizarea armelor de foc) ca urmare a escaladării violenței societale;
- difuzia fenomenelor de violență din afara școlii sau din imediata apropiere a acesteia, la spațiul școlar propriu-zis.

După anii ‘90, România a optat pentru democratizarea sistemelor economice și sociale, școala fiind unul dintre pilonii importanți ai schimbării. Accesul larg la mijloacele de informare, introducerea unei relative autonomii a școlii în raport cu oferta educațională, lărgirea participării la decizii privind educația prin contribuția tuturor actorilor educaționali (părinți, autorități locale, biserică, societate civilă) sunt doar câteva dintre schimbările care au condus la transformarea culturii școlare după anii ‘90. Totodată, acumularea tensiunilor sociale inerente perioadelor de schimbare economică și politică au adus transformări ale peisajului social, spațiu în care fenomenele de violență și-au făcut simțită mai acut prezența, difuzând și la nivelul altor instituții sociale, între care familia, dar și școala.

În acest context, *care sunt formele de violență caracteristice mediului școlar din România și în ce măsură formele de violență în școala românească au astăzi un specific anume?* Putem vorbi despre o diversificare a formelor de

violență în școală ? Sub ce forme se manifestă violența și care sunt protagoniștii ei? În raport cu aceste întrebări se pot determina **următoarele forme principale de violență:**

- **Violența elev-elev:**

- **Violența verbală** (certuri, conflicte, injurii, țipete), în general considerată ca o situație tolerabilă și obișnuită în orice școală, în contextul social actual (violența verbală a străzii, a mass-mediei etc.).
- **Violența fizică** între elevi care conduce la existența unui climat de insecuritate în școli și solicită măsuri specifice în plan administrativ și educațional.

- **Violența elevilor față de profesori:**

- Cele mai frecvente manifestări de violență a elevilor față de profesori sunt: **lipsa de implicare și de participare a elevilor la activitățile școlare** (absenteismul școlar, fuga de la ore, **îndisciplina în clasă sau în recreații, ignorarea mesajelor transmise de cadrele didactice**) și violența verbală și non-verbală, ca **ofensă adusă statutului și autorității cadrului didactic** (refuzul îndeplinirii sarcinilor școlare, atitudinile ironice sau sarcastice, zgomote în timpul activității didactice). În comparație cu acestea, deși mai puțin prezente, se manifestă **comportamentele agresive grave** (verbale sau fizice) ale elevilor față de profesori.

- **Violența profesorilor față de elevi:**

- Acest fenomen deși este mai puțin recunoscut în spațiul, școlii deoarece contravine flagrant cu statutul și responsabilitățile unui cadru didactic, se poate manifesta prin forme precum: **agresiunea verbală față de elevi** (atitudini ironice, țipete, chiar injurii, jigniri sau insulte), **agresiune non-verbală** (ignorarea mesajelor elevilor și neacordarea de atenție acestora, gesturi sau priviri amenințătoare, atitudini discriminative și **marginalizarea unora dintre elevi**), **excluderea de la activitățile didactice** sau chiar **pedeapsa fizică**.

- **Violența părinților în spațiul școlii:**

- Deși nu sunt prezenți zilnic în spațiul școlii, unii părinți manifestă comportamente neadecvate, care țin de domeniul violenței. Părinții își legitimează astfel de comportamente (față de profesori sau față de alți elevi ai școlii) prin nevoia de a apăra drepturile propriilor copii, într-un spațiu în care consideră că nu li se oferă acestora suficientă securitate.

- **Față de profesori**, părinții utilizează cel mai frecvent violența verbală (ironii, discuții aprinse, țipete), iar în unele cazuri chiar agresivitatea fizică – situații generate de obicei de nemulțumirea referitoare la atitudini și comportamente ale unui cadru didactic, considerate violente sau nedrepte, manifestate în raport cu propriul copil.
 - **Față de alți elevi din școală**, au fost semnalate cazuri de certuri sau chiar agresiune fizică, atunci când propriul copil intră într-un conflict cu aceștia sau când este victimă a violenței lor.
 - Sunt și situații în care părinții manifestă **comportamente violente față de propriul copil în spațiul școlii**, de la ironizarea sau admonestarea acestora în fața clasei de elevi până la agresivitate fizică – metode considerate forme eficiente de pedepsire a copilului, în cazurile în care acesta nu se supune disciplinei școlare, iar părinții sunt înștiințați și responsabilizați cu rezolvarea problemelor.
- **Violența în spațiul din jurul școlii:**
 - Sentimentul de securitate/siguranță al elevilor este puternic influențat atât de ceea ce se întâmplă **în incinta școlii** (în sala de clasă, pe coridoare, pe terenul de sport etc.), cât și de ceea ce se întâmplă **în proximitatea acesteia** (pe arterele rutiere și alte căi de acces către școală, în spațiile verzi din jurul școlii, în alte spații publice situate în apropiere de școală). Violența în spațiul din vecinătatea școlii este un fenomen îngrijorător, agresiunile în această zonă având o pondere semnificativă în totalul actelor de violență cărora le cad victime elevii (mai mult de o treime dintre elevii agresați într-un singur an școlar au suferit agresiunea în spațiul din vecinătatea școlii).
 - Deși formele de violență care au loc în acest spațiu nu diferă foarte mult față de cele care se petrec în incinta școlii, **intensitatea** acestor agresiuni este de multe ori mai ridicată. Cea mai mare parte a cazurilor de violență în acest spațiu implică persoane din afara școlii, însă există un număr semnificativ de agresiuni care sunt comise de colegi de școală ai victimelor. Elevii sunt victimele unor situații de **violență fizică** (agresiune, bruscare, lovire intenționată) și **agresiunilor verbale** provocate de persoane necunoscute, iar procentul elevilor care cad victime furturilor în imediata vecinătate a școlii este de asemenea îngrijorător.
 - Deși cazurile de **agresiune sexuală** (hărțuire, tentativă de viol, viol) au o pondere relativ scăzută în comparație cu celelalte forme de violență, gravitatea acestui fenomen impune o analiză aprofundată din partea tuturor actorilor implicați în prevenirea și combaterea violenței școlare.

Cauze ale violenței școlare

Violența școlară este determinată de multiple aspecte (caracteristici individuale, determinanți socio-familiali, factori de mediu școlar, cauze sociale), ale căror efecte se cumulează și se potențează reciproc. În acest sens pot fi identificate:

- **Cauze psiho-individuale:**

- Există diferențe interindividuale la nivelul elevilor cuprinși într-o instituție școlară, în ceea ce privește adoptarea comportamentelor violente. Elevilor violenți le sunt asociați cu preponderență o serie de **factori individuali**, precum: toleranța scăzută la frustrare, dificultățile de adaptare la disciplina școlară, imaginea de sine negativă, instabilitatea emoțională, lipsa sau insuficiența dezvoltare a mecanismelor de autocontrol, tendința către comportament adictiv, slaba capacitate empatică.

- **Cauze familiale:**

- Violența în școală nu poate fi explicată, prevenită, ameliorată sau combătută fără a examina și **mediul familial**, acesta având un rol esențial în dezvoltarea copilului și a mecanismelor de autocontrol a impulsurilor violente. Astfel, se pot determina **asocieri semnificative între comportamentul violent al elevilor și o serie de factori familiali**, cum sunt: climatul socio-afectiv (relații tensionate între părinți, atitudini violente ale părinților față de copil, mediu lipsit de securitate afectivă); tipul familiei (proveniența elevilor din familii dezorganizate); condițiile economice ale familiei (venituri insuficiente); dimensiunea familiei (număr mare de copii în familie, situație care implică, de multe ori, accentuarea fenomenului sărăciei); nivelul scăzut de educație a părinților.

- **Cauze școlare:**

- Existența în școală a unor probleme ca: **dificultăți de comunicare elevi-profesori, impunerea autorității cadrelor didactice, stiluri didactice de tip excesiv autoritar ale profesorilor, distorsiuni în evaluarea elevilor**. Alte aspecte de natură școlară ce pot fi identificate drept posibile cauze ale violenței sunt: prejudecățile unor profesori în raport cu apartenența etnică a elevilor, vârsta ca și experiența sa didactică, programe școlare încărcate.
- Dacă profesorii identifică sursele violenței elevilor mai ales în spațiul **formalului pedagogic** (programe încărcate, programul școlar dificil, numărul mare de elevi într-o clasă, lipsa infrastructurii școlare), consilierii și mai ales

elevii situează conflictul în zona **interacțiunilor subiective**: disponibilitatea redusă a profesorilor pentru comunicare deschisă în cadrul și în afara lecțiilor, distanța în comunicare, metode neatractive de predare, descurajarea inițiativelor elevilor. Unii părinți fac referire **la aspecte administrative**, considerând că o sursă a violenței este și lipsa unor sisteme mai stricte de protecție, control și intervenție specializată împotriva violenței în școală.

- **Elevii resimt mai acut și semnaleză cu mult mai multă franchețe decât cadrele didactice, directorii, părinții sau consilierii** unele fenomene de violență în școală. De pildă, comportamentele neadecvate ale profesorilor, care recurg uneori la sancțiuni nejustificate sau chiar pedepse fizice sunt semnalate într-o pondere îngrijorătoare de către elevi, cu mult mai ridicată decât conștientizează sau ar fi dispuși să admită alți actori școlari (directori, profesori, consilieri).
- **Cauze induse de contextul social:**
 - **Mass-media** reprezintă unul dintre factorii cei mai influenți asupra comportamentului elevilor, atât prin valorile pe care le promovează, cât și prin consecințele asupra modului de petrecere a timpului liber. Programele TV și filmele care promovează modele de conduită agresivă sau violență, jocurile video cu conținut agresiv pot fi factori de risc în potențarea comportamentului violent al elevilor.
 - Influența **grupului de prieteni și a anturajului din afara școlii** („găștile de cartier” etc.) sunt considerate ca fiind foarte importante în ierarhia cauzelor care conduc la apariția violenței în spațiul școlii. O influență negativă o pot exercita zonele dezavantajate, cartierele periferice ale orașelor, cu toate caracteristicile pe care le au unele dintre acestea.

- **ARGUMENTE ÎN FAVOREA NECESITĂȚII ELABORĂRII STRATEGIEI NAȚIONALE PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN UNITĂȚILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR**

Consiliul European a recomandat câteva **principii directoare** în confruntarea cu fenomenul violenței școlare, după cum urmează:

- conceperea prevenirii violenței ca o dimensiune centrată pe educație în spiritul civismului democratic (toleranță și relații interculturale, egalitate între sexe, respectarea drepturilor omului, gestionarea pacifistă a conflictelor, valorizarea persoanei, a nonviolentei);
- considerarea tinerilor ca actori și parteneri-cheie în orice acțiune desfășurată în această direcție;
- conceperea unor modalități de acțiune înainte ca faptele de violență să se declanșeze, avându-se în vedere sensibilizarea tuturor actorilor implicați și prevenirea timpurie a violenței;
- prevederea unor modalități de reacție rapide și echilibrate în cazul declanșării faptelor de violență;
- conștientizarea necesității de acțiune la toți actorii implicați și întărirea mobilizării acestora;
- promovarea dezvoltării de schimburi, dialoguri la toate nivelurile în cadrul comunității;
- acordarea priorității în ceea ce privește protecția și îngrijirea victimelor;
- susținerea familiilor în ceea ce privește exercitarea rolului lor educativ.

Indiferent de particularități, **situațiile naționale** se caracterizează prin următoarele aspecte:

- prestigiul din ce în ce mai mare pe care îl are ideea de **prevenire: prevenirea violenței școlare**, ca și a altor forme de violență; drept consecință, se manifestă centrarea pe prevenire mai degrabă decât pe autorii sau pe victimele violenței;
- consensul privind **parteneriatul** instituțional în elaborarea strategiilor de abordare a fenomenului violenței în general, inclusiv a violenței școlare; coordonarea eforturilor organismelor societății civile cu cele ale instituțiilor de stat;
- confruntarea cu dificultățile de autonomizare *versus* integrare a formelor violenței în vederea stabilirii unor **proiecte specifice** ale acestor forme;
- integrarea atenției acordate **victimelor** în programele și proiectele de prevenire.

O primă categorie de programe și acțiuni naționale răspunde unei viziuni generale asupra stării de bine – securitate, protecție – a segmentului de vârstă cel mai vulnerabil la orice formă de violență. Prevenirea violenței școlare face parte, în multe țări, prin programe naționale centrate pe o politică generală privind securitatea copiilor și tinerilor (spre exemplu, în Bulgaria, programul Copiii Bulgariei, în Estonia programul Copilul și violența, în Rusia, programul educațional Copiii Rusiei⁴ sau programul Un secol XXI fără violență și cruzime⁵, în Cehia, Malta și în alte țări, proiecte privind încetarea hărțuirii copiilor între ei au fost derulate pentru a face față acestei forme de violență interpersonală a minorilor⁶.)

Sensibilizarea publicului larg privind vulnerabilitatea copiilor la violență– considerat grup de risc – face parte din etosul acestor programe.

O altă categorie de programe are o viziune mai restrânsă, urmărind direct violența școlară: strategii de mediere pentru gestionarea conflictelor, planuri de acțiune împotriva hărțuirii. Aceste programe urmăresc asigurarea unui climat social mai bun în școli, prin formarea unor comportamente non-conflictuale și dezvoltarea unor abilități sociale care să evite generarea situațiilor de violență. Planuri specifice de acțiune în acest sens sunt răspândite în multe țări.

- În Portugalia, un proiect al Școlii Pacifiste a folosit un chestionar intitulat *Eu și școala*, punând accentul pe importanța climatului non-violent în școli.⁷ Programul ESCOLHAS, din care a făcut parte Proiecto Infante derulat de INDE Lisabona⁸, s-a focalizat pe comunitățile defavorizate cu copii și tineri prezentând risc infrațional. Este vorba despre o strategie integrată de prevenire, cu implicarea școlilor, a părinților, a asociațiilor locale, a centrelor de sănătate, a centrelor de afaceri pentru sprijin și a serviciilor publice. Activitățile desfășurate în cadrul proiectului au privit medierea socială, activități de petrecere a timpului liber, implicarea subiecților țintă în dezvoltarea comunității locale.
- În Belgia s-au desfășurat programe privind medierea, lucrându-se în parteneriat cu agenții comunitari și stabilindu-se centre de consiliere⁹, precum și un proiect focalizat pe crearea capitalului social ca o cale a refacerii legăturii dintre copii și tineri cu mediul înconjurător¹⁰. Acesta s-a desfășurat în 46 de școli și a avut ca obiectiv major întărirea

⁴ Cf. Chinkov, Valery, *Violence among children and young people in the Russian Federation*, în *Violence in schools – A challenge for the local community*, Council of Europe Publishing, 2003.

⁵ Idem.

⁶ Cf. Debarbieux, Eric, op. cit. 3, p. 52.

⁷ Ibidem, p. 51.

⁸ *Project Report*. În: [www. Programaescolhas.pt/institucional/ambito.html](http://www.Programaescolhas.pt/institucional/ambito.html).

⁹ Ibidem.

¹⁰ Declerck, J., Depuydt, A., *Linked Project Report*, 2000, University of Leuven, Dep. of Criminology, Belgia.

relațiilor interpersonale ca răspuns la delincvență; a funcționat sub deviza „leagă-te de tine, leagă-te de altul, leagă-te de grup, de societate, de tot ce te înconjoară”. Între activitățile desfășurate, au figurat tehnicile de relaxare pentru copii în școli, rezolvarea prin mediere a conflictelor dintre elevi, responsabilizarea copiilor pentru menținerea în bună stare a claselor și a locurilor de joacă, alte activități de grup.

- În Elveția, Programul *Zürich*, care are ca obiectiv dezvoltarea unor cunoștințe practice, utile pentru întărirea eficienței programelor de intervenție și prevenire a violenței școlare, este bazat pe Programul *Communities that care*, conceput de Hawkins și Catalano în SUA.
- În Anglia, Programul național *National Behavior and Attendance Improvement Programme*¹¹ are scopul de ameliorare a comportamentelor prin formarea profesorilor pentru a gestiona eficient comportamentele elevilor. Programul a generat un alt program, numit *BEST Behavior and Education Support Team*, inițiativă rezultată din consecințele pozitive ale programului privind ameliorarea comportamentelor¹². Strategia de îmbunătățire a comportamentului, pilotată în 34 autorități educaționale locale, a avut drept criterii de reușită următoarele: reducerea hărțuirii și intimidării, creșterea frecvenței și a motivației școlare, reducerea excluderii, reducerea drastică a agresiunii asupra personalului educațional, descreșterea abandonului, a părăsirii școlii de către profesori și scăderea ratei criminalității în cursul orelor de școală. Proiectul *Creating Safer Communities in Europe: a crime prevention sourcebook*¹³ a avut ca scop creșterea prevenirii criminalității prin responsabilizarea oamenilor și prin întărirea coeziunii sociale; practicile propuse au constat în: implicarea activă a tinerilor în viața cotidiană a școlii, în instituții și cluburi din zona în care locuiesc, cooperarea între copii, adolescenți și adulți pentru îmbunătățirea climatului local. S-au înființat comitete pentru copii și tineri, un serviciu rapid oferit de copii și tineri bătrânilor singuri, workshop-uri pe tema democrației în școli.
- În SUA, există o experiență mai îndelungată și mai circumscrisă fenomenului; proiectul *Preventing and Responding to School Violence*¹⁴, elaborat de Departamentul de Educație al Statului Michigan în anul 2001, și înființarea unei Hotline pentru raportarea cazurilor de violență în școli; proiectul *Safe Schools Against Violence in Education* (SAVE), introdus de guvernatorul George E. Pataki în anul 1999; proiectul legislativ pentru sporirea siguranței în școli, creșterea calității educației, stabilirea de noi programe de prevenire a violenței; înființarea unui centru pentru siguranță în școlile statului New York, care asigură resurse pentru școli și comunități, în vederea obținerii asistenței

¹¹ Gittins, C., *Developments aimed at improving pupil behaviour reducing escalation to violence*. În: *Violence in schools*, Draft version, 2002, Integrated project Responses to violence in everyday life in a democratic society, p. 67-72.

¹² Ibidem.

¹³ *European Learning and Information Network for Crime Prevention and Community Safety*, University of West England, 2001.

tehnice și informaționale privind prevenirea și intervenția, precum și coordonarea formării în școli și comunități locale pentru prevenirea violenței.

În unele țări europene, **campanii naționale** cu mesaje sociale legate de violența în școli, însoțite de pliante, filme, clipuri, casete audio se adresează fie publicului larg, fie victimelor, fie celor care trebuie să intervină în prevenirea violenței școlare. Au fost elaborate manuale destinate educatorilor care se confruntă în activitatea lor zilnică cu violența în școală, incluzând metode pentru reducerea violenței și pentru asigurarea unui climat școlar non-violent.

Seminarii, conferințe și sesiuni de formare pentru cei care se confruntă cu violența școlară, ca și pentru cei care au această problemă în atribuțiile profesionale se organizează în multe țări, mai ales din perspectiva parteneriatului între instituții și a participării societății civile, subliniindu-se necesitatea prevenirii și controlului violenței școlare ca parte a securității comunitare. De exemplu, în Germania există întâlniri regulate între ofițeri de poliție și elevii unor școli, ca și zile stabilite în care elevii pot merge la poliție și pot discuta cu aceștia. Tot în Germania, există un Congres național pentru mediatori în școli și centre de tineret, al cărui scop este schimbul de informații și de experiență în cea ce privește violența școlară, prevenirea și controlul ei.

Și în România, violența în școli este o problemă, în mod special delicată. Altă dată școala, definită ca instituție de educație publică, era considerată ca un spațiu sacru al învățării, relativ autonom față de societatea adulților, cu problematica ei complexă legată de viață. Astăzi, lumea școlii a căpătat o permeabilitate crescută, asimilând tensiunile și disfuncționalitățile societății. Școala a devenit un spațiu în care se confruntă valorile și practicile tradiționale, care structurează procesul învățării academice, cu sisteme de valori mai ample, mai dificil supuse unei structurări riguroase și controlului social, generate de învățarea socială, în care mass-media intervine ca agent formator cu un potențial de fascinație și atractivitate net superior.

În condițiile în care, în România, comportamentul violent în școli și în vecinătatea lor a crescut, ținând cont de cauzele și formele de manifestare ale violenței în mediul școlar, plecând de la experiența internațională în domeniu și având în vedere particularitățile sistemului educațional românesc, Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului aprobă prezenta STRATEGIE NAȚIONALĂ PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN UNITĂȚILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR

II. STRATEGIA NAȚIONALĂ PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN UNITĂȚILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR

A. PRINCIPII, ACȚIUNI ȘI RECOMANDĂRI GENERALE REFERITOARE LA PREVENIREA ȘI COMBATerea VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR (materialul este preluat și adaptat pe baza studiului „*Violența în școală*” elaborat de Institutul de Științe ale Educației, lucrare realizată și publicată cu sprijinul financiar al Reprezentanței UNICEF în România.)

B. STRUCTURI INSTITUȚIONALE LA NIVEL NAȚIONAL, JUDEȚEAN/AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI ȘI AL UNITĂȚILOR ȘCOLARE. ROLUL ȘI FUNCȚIILE INSTITUȚIILOR DIN CADRUL SISTEMULUI EDUCATIV, CU PRIVIRE LA REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI

1. ROLUL ȘI FUNCȚIILE MINISTERULUI EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI (MECT)

-Elaborează strategia națională

-Instituie CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATerea VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR

-Inițiază, prin CONSILIUL NAȚIONAL, acțiuni de consultare privind problema violenței în cadrul sistemului educativ, cu diferite organizații și instituții guvernamentale și neguvernamentale, poate propune și inițiază forme de cooperare intra și interinstituționale în vederea prevenirii și combaterii violenței în mediul școlar

-Elaborează metodologii și ordine referitoare la problema violenței, inițiază programe și campanii naționale de prevenire și combatere a violenței în mediul educațional; asigură creșterea numărului consilierilor psiho-pedagogi în unitățile de învățământ etc.

-Elaborează programe de acțiuni pentru creșterea gradului de siguranță în unitățile de învățământ preuniversitar, cum ar fi: programe de asigurare a împrejurării școlilor, asigurarea supravegherii unităților școlare cu ajutorul camerelor video etc.

-Monitorizează și evaluează modul de aplicare al strategiei la nivel național

2. ROLUL ȘI FUNCȚIILE INSPECTORATELOR ȘCOLARE JUDEȚENE/INSPECTORATULUI ȘCOLAR AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI (ISJ/ISMB)

-Pe baza *STRATEGIEI MECT PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN UNITĂȚILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR*, elaborează propriul plan, respectiv *PLANUL ISJ/ISMB PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR (ÎN CADRUL COMISIEI JUDEȚENE DE PREVENIRE ȘI COMBATERE A VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR)*

-Coordonează activitățile de prevenire și combatere a violenței în mediul educațional, la nivel județean/al municipiului București

-Monitorizează și evaluează modul de aplicare a *PLANULUI ISJ/ISMB PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR* la nivel județean/al municipiului București

3. ROLUL ȘI FUNCȚIILE UNITĂȚILOR ȘCOLARE

-Elaborează și aplică *PLANUL OPERAȚIONAL AL UNITĂȚII ȘCOLARE PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR (ÎN CADRUL COMISIEI DE PREVENIRE ȘI COMBATERE A VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR)*

-Monitorizează și evaluează modul de aplicare a *PLANULUI OPERAȚIONAL AL UNITĂȚII ȘCOLARE PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR*

C. MODELUL PLANULUI OPERAȚIONAL MINIMAL AL UNITĂȚILOR ȘCOLARE PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR

D. ANEXE

-ANEXA I- MODELUL PLANULUI OPERAȚIONAL PENTRU CENTRELE DE ASISTENȚĂ PSIHOPEDAGOGICĂ PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR

A. PRINCIPII, ACȚIUNI ȘI RECOMANDĂRI GENERALE REFERITOARE LA PREVENIREA ȘI COMBATEREA VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR (materialul este preluat și adaptat pe baza studiului „*Violența în școală*” elaborat de Institutul de Științe ale Educației, lucrare realizată și publicată cu sprijinul financiar al Reprezentanței UNICEF în România.)

Prevenirea violenței școlare este cel mai important aspect în răspunsul pe care societatea îl poate da acestui fenomen social. Sistemul educațional, deși dispune de autonomie, este o realitate socială ce se află în interacțiuni complexe cu societatea în general. De aceea, strategia de prevenire a violenței școlare nu poate fi o verigă izolată a prevenirii violenței generale; o asemenea strategie, atunci când este realistă și, deci, eficientă, are consecințe asupra societății la nivel general. Totuși, pentru a da o dimensiune de specificitate prevenirii violenței școlare, este necesar să optăm pentru un model de prevenire adaptabil realității sociale care este școala.

Modelul ecologic¹⁴ oferă un cadru de analiză adecvat măsurilor de prevenire a violenței, utilizând o paradigmă integrală a factorilor care o determină. *Comportamentul violent în spațiul școlar nu poate fi explicat prin considerarea unei singure categorii de factori, fie ei individuali, relaționali, sociali, culturali, de mediu. În consecință, numai analiza interacțiunilor complexe dintre aceștia poate oferi o explicație consistentă violenței și, în același timp, poate fundamenta o strategie de prevenire și reducere a acestui fenomen.* Adoptarea modelului ecologic are la bază ideea conform căreia între factorii individuali și cei contextuali există inter-relații, iar violența este produsul nivelurilor multiple de influență a acestora asupra comportamentului. Modelul ecologic cuprinde patru niveluri de înțelegere și analiză a influențelor privind violența: **nivelul individual, nivelul relațional, nivelul comunitar și nivelul societal.**

¹⁴ Introdus la sfârșitul anilor '70, modelul ecologic a fost inițial aplicat la problematica abuzului față de copil și ulterior la cea a violenței juvenile (J. Gabarino, *Adolescent development: an ecological perspective*, Columbus, OH, Charles E. Merrill, 1985). Astăzi, modelul este extins la abordarea violenței partenerului intim și la cea a vârstnicilor. Modelul ecologic a fost folosit de OMS în studierea relației dintre violență și sănătate: *World report on violence and health*, WHO, Geneva, 2002, p.12. În România, modelul ecologic a fost utilizat în abordarea violenței domestice. Vezi Soiciu, Victoria (coord.), *Violența domestică. Manual de identificare și prevenire*, București, 2003, p.33-36.

Principiile, acțiunile și recomandările generale privind reducerea violenței școlare, prezentate în cele ce urmează, sunt elaborate în concordanță cu acest model. Pentru a focaliza analiza măsurilor de prevenție și intervenție asupra principalilor actori de la nivelul unității de învățământ și asupra responsabilităților acestora, în cazul nivelului relațional s-a distins între măsurile care se adresează **familiei** și măsurile care se adresează **școlii**.

➤ **Intervenții la nivel individual**

- **Identificarea timpurie a elevilor cu potențial violent și a cauzelor** care pot determina manifestări de violență a acestora, prin implicarea cadrelor didactice și a personalului specializat (consilieri școlari, psihologi, asistenți sociali, mediatori).
- **Elaborarea și derularea unor programe de asistență individualizată** pentru elevii implicați (ca autori sau ca victime) în cazuri de violență, prin care să se urmărească:
 - conștientizarea consecințelor actelor de violență asupra propriei persoane și asupra celorlalți (colegi, cadre didactice, părinți, prieteni etc.);
 - prevenirea apariției dispozițiilor afective negative (resentimentul, suspiciunea excesivă, iritabilitatea, ostilitatea, negativismul);
 - ameliorarea imaginii de sine (atitudine pozitivă față de sine, evaluarea corectă a calităților și a defectelor personale, percepția pozitivă a experiențelor de viață, proiectarea unor experiențe pozitive pentru viitor);
 - dezvoltarea autonomiei (rezistență față de expectanțele și evaluările celorlalți prin cristalizarea unui cadru intern de referință, valori personale pozitive);
 - dobândirea autocontrolului privind impulsurile violente și a capacității de autoanaliză a propriului comportament.
- **Implicarea Consiliului National al Elevilor** în proiectarea și derularea activităților de prevenire și reducere a fenomenului de violență
- **Implicarea activă a elevilor cu potențial violent sau care au comis acte de violență în programe de asistență derulate în parteneriat** de către școală și alte instituții specializate (Poliția comunitară, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, autoritățile locale, Biserica, alte organizații specializate în programe de protecție și educație a copiilor și a tinerilor).

- **Valorificarea** intereselor, aptitudinilor și capacității elevilor care au comis acte de violență prin implicarea acestora **în activități școlare și extra-școlare** (sportive, artistice etc.).
- **Responsabilizarea elevilor cu comportament violent** prin aplicarea unor măsuri de intervenție cu potențial educativ și formativ; evitarea centrării exclusiv pe sancțiuni și eliminarea din practica educațională a unor sancțiuni care contravin principiilor pedagogice (de exemplu, sancționarea comportamentului violent prin notă, repetenție etc.).
- **Identificarea și asistarea elevilor care au fost victime ale violenței școlare prin implicarea cadrelor didactice, a personalului specializat (consilieri școlari, psihologi, asistenți sociali, mediatori), a părinților.**

➤ **Intervenții la nivel relațional**

Recomandări privind familia

- **Colaborarea cu Federația Națională a Părinților și informarea părinților** cu privire la serviciile pe care le poate oferi școala în scopul prevenirii violenței școlare și ameliorării relațiilor părinți-copii (consiliere, asistență psihologică, mediere); implicarea în astfel de activități a personalului specializat (consilieri școlari, psihologi).
- **Acordarea de sprijin familiilor care solicită asistență** și orientarea acestora către serviciile specializate.
- **Colaborarea școlii cu familiile** elevilor cu potențial violent sau care au comis acte de violență, **în toate etapele procesului de asistență** a acestora (informarea, stabilirea unui program comun de intervenție, monitorizarea cazurilor semnalate); organizarea de întâlniri în școală, vizite în familii, programe extrașcolare cu participarea comună a elevilor, a părinților, a cadrelor didactice și a specialiștilor.
- **Identificarea unor părinți-resursă** care să se implice în activitățile de prevenire sau în rezolvarea cazurilor de violență existente.
- **Inițierea unor programe destinate părinților**, centrate pe conștientizarea, informarea și formarea cu privire la dificultățile de adaptare a copiilor la mediul școlar și la diferite aspecte ale violenței școlare (forme, cauze, modalități de prevenire, parteneri).

- **Semnalarea de către școală** a cazurilor de familii cu un comportament violent față de copii și **implicarea** în rezolvarea acestora (în cazuri extreme, participarea la procedurile de plasament familial); colaborarea școlii cu instituții cu responsabilități în acest domeniu, precum Autoritatea Tutelară, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, Consiliile Județene pentru protecția copilului, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, poliție.

Recomandări privind școala

- Includerea, pe agenda **întâlnirilor formale ale școlii** (Consiliul de Administrație, Consiliul Profesoral, Consiliul Elevilor, Comitetul de Părinți, Federația Națională a Părinților), a unor teme legate de violența școlară, care să aibă ca scop conștientizarea dimensiunii fenomenului și analiza formelor, a actorilor și a cauzele situațiilor de violență de la nivelul instituției respective.
- Elaborarea unor **strategii coerente de prevenție și intervenție**, care să fie fundamentate pe diagnoza situației existente și să fie incluse în planul de dezvoltare instituțională; inițierea unor programe care să răspundă unor situații specifice unității de învățământ respective (identificarea riscurilor în contextul concret al școlii, a actorilor cu potențial violent sau cu risc de a deveni victimă), cu implicarea activă a elevilor ca actori și ca parteneri cheie;
- Transformarea **regulamentului intern**, specific fiecărei școli, din instrument formal în mijloc real de prevenire, prin:
 - definirea clară și funcțională a criteriilor de disciplină școlară și de conduită în școală a tuturor actorilor școlari (elevi, profesori);
 - adaptarea prevederilor la contextul specific în care funcționează instituția;
 - consultarea tuturor actorilor de la nivelul școlii (elevi, cadre didactice, părinți) în definirea și aplicarea prevederilor acestuia;
 - operaționalizarea conținutului la nivelul activității didactice concrete, prin negocieri directe între profesor și elevi.
- Inițierea la nivelul școlii și/sau al ISJ/ISMB a unor **structuri cu rol de mediere** (centre de resurse) care să contribuie la identificarea surselor de conflict, a actorilor implicați și a căilor de soluționare; aceste structuri/ grupuri de inițiativă ar trebui să fie formate dintr-un nucleu de elevi, cadre didactice și părinți, care să îndeplinească rolul de mediatori și care să influențeze rezolvarea pașnică a conflictelor între actorii școlii (elevi-elevi, elevi-profesori, profesori-elevi, părinți-profesori, părinți-elevi); astfel de structuri pot fi coordonate de personal specializat (consilieri

școlari, asistenți sociali, psihologi) și pot iniția și derula programe anti-violență împreună cu parteneri de la nivelul comunității (ONG-uri, poliția de proximitate, autorități locale).

- **Intervenții la nivel curricular:**
 - **Dezbaterea**, în timpul orelor de consiliere și orientare, a situațiilor de violență petrecute în școală sau în vecinătatea acesteia și **încurajarea exprimării opiniei elevilor** privind aceste situații și posibile căi de soluționare.
 - **Redimensionarea elementului educativ** în abordarea intra+curriculară prin accentuarea dimensiunii sociale și psihologice a managementului clasei.
 - **Valorificarea temelor** relevante pentru problematica violenței, care se regăsesc în curriculumul diferitelor discipline școlare (drepturile și îndatoririle individului, libertate și normă/regulă de comportament, decizie și consecințele deciziilor, abilități sociale etc.), prin utilizarea unor **strategii activ-participative** (studiu de caz, joc de rol, analiză critică a mesajelor audio-vizuale cu conținut violent, problematizare etc.), care să conducă la conștientizarea și dezvoltarea unei atitudini critice a elevilor față de problematica violenței școlare.
 - Derularea unor **programe și activități extrașcolare** pe tema combaterii violenței școlare (de exemplu: săptămâna anti-violență; jocuri, concursuri și expoziții tematice; întâlniri cu specialiști care să prezinte în mod interactiv teme legate de violența școlară, la care să participe elevi, cadre didactice și părinți).
- Organizarea de **programe de informare a elevilor** privind modalitățile adecvate de gestionare a unor situații concrete de violență, centrate pe dezvoltarea unor competențe de auto-control, negociere a conflictelor, comunicare, mijloace de auto-apărare.
- Inițierea unor **programe de educație intra- și inter-generațională** și de educație parentală prin care să se urmărească îmbunătățirea relațiilor dintre actorii de la nivelul școlii (copii-părinți-cadre didactice-conducerea școlii).
- **Sensibilizarea profesorilor** față de problematica violenței (forme de violență, cauze generatoare, mecanisme de prevenire, strategii de ameliorare, cadru legislativ și instituțional) **prin acțiuni de informare** sistematice și coerente în scopul identificării situațiilor potențial generatoare de conflict, încadrarea lor corectă și selectarea modului potrivit de intervenție.

- Derularea unui program national privind **cultivarea comportamentelor nonviolente in scoala** pentru toate cadrele didactice care indruma clase sau colective de elevi.
- Desfașurarea unor **activități de formare specifice** care să urmarească pregătirea diferitelor categorii de personal în implementarea la nivelul școlii a strategiei nationale privind reducerea fenomenelor violente în unitățile de învățământ.
- Organizarea unor **acțiuni de sprijinire a părinților** in crearea unui mediu suportiv si nonviolent pentru copii si de implicare a lor in activitatile cu acest specific inițiate sau derulate de școală.
- Creșterea **transparenței evaluării** rezultatelor elevilor (criterii, metode), în scopul diminuării tensiunilor care conduc la apariția unor situații de violență (între elevi și profesori sau între elevi); monitorizarea la nivel instituțional a cadrelor didactice care utilizează notarea ca mijloc de sancționare a comportamentelor sau atitudinilor elevilor, în scopul corectării acestor situații.
- **Asumarea de către consilieri a unui rol proactiv** în comunitatea școlară, prin diseminarea ofertei de sprijin psihologic și prin implicarea acestora, în afara cabinetului școlar, în identificarea și rezolvarea problemelor elevilor, a profesorilor și a părinților, care pot conduce la situații de violență școlară
- **Ameliorarea managementului comunicării între toți actorii de la nivelul școlii**, prin identificarea principalelor bariere comunicaționale și prin diversificarea strategiilor și a canalelor de comunicare (activarea structurilor formale de la nivelul școlii – consilii, comitete, asociații grupuri de acțiune; organizarea de activități informale elevi-cadre didactice-părinți; înființarea unei stații radio, web-site sau publicații ale școlii; crearea unor proceduri de semnalare a situațiilor problematice – cutie poștală a elevilor/părinților);
- **Asigurarea unui mediu școlar adecvat** pentru derularea activităților didactice în condiții optime, prin:
 - evitarea supraaglomerării colectivelor de elevi, atât la nivelul școlii, cât și la nivelul claselor;
 - decongestionarea programului școlar al elevilor;
 - asigurarea de personal didactic calificat și suficient numeric;
 - încadrarea unor specialiști în domeniul comunicării (mediatori, consilieri, psihologi, asistenți sociali);
 - asigurarea unui serviciu de pază permanent; încadrarea de personal de supraveghere și securitate suficient.
- Dezvoltarea unor **strategii focalizate pe prevenirea și controlul fenomenelor de violență care apar în zona din jurul școlii**, care să solicite implicarea activă a partenerilor locali (de exemplu, solicitarea autorităților locale în

vederea exercitării atribuțiilor de control al destinațiilor spațiului proximal școlii și eliminarea situațiilor în care acesta este utilizat pentru: baruri, jocuri video, comerț ambulant necontrolat etc.).

- Pilotarea sistemului **Zonelor de Educație Prioritară (ZEP)** ca modalitate complexă de intervenție în unitățile de învățământ care se confruntă cu fenomene ridicate de violență școlară.

➤ **La nivel comunitar**

- **Inițierea unor programe de sensibilizare** a comunității privind fenomenul de violență școlară (instituții responsabile: Inspectorate Școlare Județene/ISMB, unități școlare, Autoritatea pentru Protecția Drepturilor Copilului, poliție, primărie, ONG-uri).
- **Dezvoltarea unor programe de prevenire** a violenței școlare (cu susținerea financiară și/sau logistică din partea Primăriei, a Inspectoratelor Școlare Județene/ISMB, a ONG-urilor, a poliției comunitare).
- **Dezvoltarea de parteneriate ale școlii cu alte instituții la nivel local** – poliție, jandarmerie, autorități locale, ONG-uri etc. – pentru siguranța deplasării elevilor și pentru crearea unei vecinătăți lipsite de pericole privind integritatea fizică și psihologică a elevilor.

➤ **La nivel social**

- **Organizarea de campanii sociale**, prin utilizarea diferitelor canale de comunicare publică, în scopul conștientizării fenomenului de violență școlară (instituții responsabile: Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, în colaborare cu Ministerul Internelor și Reformei Administrative, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, ONG-uri).
- Implementarea unui **sistem de monitorizare la nivel național** a fenomenelor de violență în școală, care implică următoarele aspecte: elaborarea unei metodologii de colectare a informațiilor, definirea criteriilor de identificare și standardizarea lor, construirea unei baze de date etc.; în acest scop ar fi utilă înființarea unui **Observator național** cu atribuții privind: colectarea de informații, elaborarea de studii și analize tematiche, dezvoltarea unor strategii și

programe de prevenire (instituții responsabile: Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, Ministerul Internelor și Reformei Administrative, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, institute de cercetare, universități, organizații ale societății civile).

- **Stimularea cooperării inter-instituționale și implicarea societății civile** în inițierea, derularea, monitorizarea și evaluarea unor programe anti-violență la nivel național (instituții responsabile: Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului).
- Includerea unor teme privind violența școlară în **programele de formare continuă** a cadrelor didactice (instituții responsabile: Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, Consiliul Național de Formare a Personalului Didactic din Învățământul Preuniversitar, furnizori de formare).
- Dezvoltarea, în cadrul **ofertei naționale de curriculum la decizia școlii**, a unor discipline opționale centrate pe prevenția violenței¹⁵ (instituții responsabile: Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, Consiliul Național pentru Curriculum).
- **Multiplicarea măsurilor de reducere a violenței exprimate în media** – violență verbală, pornografie și imagini cu conținut violent (instituții responsabile: Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, Ministerul Culturii și Cultelor, Consiliul Național al Audiovizualului, ONG-uri).
- **Stimularea cercetării și a dezbaterii publice** privind violența școlară și multiplicarea la nivel de sistem a exemplelor de succes în prevenirea și combaterea acestui fenomen (instituții responsabile: Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, Consiliul Național al Audiovizualului, Ministerul Internelor și Reformei Administrative, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, institute de cercetare, universități, unități de învățământ preuniversitar, organizații ale societății civile).
- **Diversificarea programelor de asistență socială** adresate familiilor dezavantajate din punct de vedere socio-economic, categorie care prezintă un risc accentuat în manifestarea unor comportamente violente ale copiilor (instituții responsabile: Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse, Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, organizații ale societății civile).

¹⁵ În unele țări (de exemplu, Danemarca) există o disciplină care face parte din curriculumul național, numită *Educația pentru prevenirea criminalității*. Conținutul tematic al acestei discipline este dezvoltat în module și, respectiv, sub-module. Modulele sunt următoarele: *etică și morală, Drepturi și obligații, Atacuri și hărțuiri, Presiunea grupului, Criminalitatea, Comportamente neadecvate, Stiluri de viață sănătoasă*. Cf. op. cit. 21, p. 13-14.

- **Dezvoltarea și aplicarea cadrului legislativ** privind violența în general și cea direct legată de minori, în special, prin elaborarea de metodologii concrete de punere în practică a acestora (instituții responsabile: Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, Ministerul Justiției, comisiile juridice din Parlamentul României, Ministerul Internelor și Reformei Administrative).

B. STRUCTURI INSTITUȚIONALE LA NIVEL NAȚIONAL, JUDEȚEAN/AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI ȘI AL UNITĂȚILOR ȘCOLARE. ROLUL ȘI FUNCȚIILE INSTITUȚIILOR DIN CADRUL SISTEMULUI EDUCATIV, REFERITOARE LA REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI

- CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATEREA VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR

În vederea coordonării naționale a activităților, precum și în vederea monitorizării și evaluării modului de aplicare a *STRATEGIEI NAȚIONALE PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN UNITĂȚILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR*, se constituie în cadrul Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului *CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATEREA VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR*.

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATEREA VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR este format din reprezentanți ai direcțiilor din cadrul Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului care își desfășoară activitatea în sfera învățământului preuniversitar, precum și din reprezentanți ai Institutului de Științe ale Educației, Consiliului Național de Formare a Personalului Didactic din Învățământul Preuniversitar, Consiliului Național pentru Curriculum.

Președintele *CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATEREA VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR* este Secretarul de Stat pentru Învățământ Preuniversitar din cadrul MECT.

Componenta *CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATEREA VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR*, funcțiile sale concrete, precum și posibilele forme de consultanță sau de cooperare interinstituțională, care pot viza, în principal, Ministerului Internelor și Reformei Administrative, Ministerului Justiției, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, Consiliul Național al Audio-Vizualului, ONG-uri reprezentative la nivel național, cu preocupări în domeniul activităților de prevenire și combatere a fenomenului violenței, se stabilesc separat prin ordin al ministrului Educației, Cercetării și Tineretului.

-COMISIA JUDEȚENĂ PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATerea VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR

La nivelul Inspectoratelor Școlare Județene/al municipiului București se constituie, prin decizia inspectorului școlar general, Comisia județeană/a municipiului București pentru prevenirea și combaterea violenței în mediul școlar. Comisia este formată din:

- inspectorul general în calitate de președinte, un inspector general adjunct în calitate de vicepreședinte;
- 4-6 inspectori;
- 3-4 reprezentanți ai autorității publice locale (reprezentanți ai primăriei, poliției și jandarmeriei);
- 2-4 directori de unități școlare;
- 2-4 reprezentanți ai profesorilor
- 1-2 reprezentanți ai părinților
- 1-2 reprezentanți ai elevilor

La ședințele comisiei pot participa, fără drept de vot, cu statut de observatori, reprezentanți ai sindicatelor. Punctul de vedere al reprezentanților sindicatelor se menționează în procesul-verbal al ședinței.

Comisia județeană/a municipiului București pentru prevenirea și combaterea violenței în mediul școlar este responsabilă de elaborarea, aplicarea și evaluarea modului de îndeplinire a obiectivelor incluse în cadrul PLANULUI ISJ/ISMB PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR.

Elaborarea planului se realizează la începutul fiecărui an școlar, cel mai târziu până la data de 1 septembrie, pe baza PRINCIPIILOR, ACȚIUNILOR ȘI RECOMANDĂRIILOR GENERALE REFERITOARE LA PREVENIREA ȘI COMBATerea VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR, incluse în prezenta strategie. Până, cel mai târziu, la data de 15 septembrie, acesta este transmis tuturor unităților școlare din subordine.

Comisia județeană pentru prevenirea și combaterea violenței în mediul școlar realizează semestrial câte un raport referitor la elaborarea, aplicarea și evaluarea modului de îndeplinire a obiectivelor incluse în cadrul PLANULUI ISJ/ISMB PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR, fiind

prezentat consiliului de administrație la ISJ/ISMB. Aceste rapoarte sunt incluse, într-o formă sintetică și în cadrul raportului general privind starea și calitatea învățământului din cadrul județului/municipiului București.

În urma unei solicitări exprese, rapoartele semestriale referitoare la elaborarea, aplicarea și evaluarea modului de îndeplinire a obiectivelor incluse în cadrul PLANULUI ISJ/ISMB PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR, vor fi înaintate Ministerului Educație, Cercetării și Tineretului..

-COMISIA PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATAREA VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR DE LA NIVELUL UNITĂȚII ȘCOLARE

Elementul fundamental în ceea ce privește șansele de reușită în reducerea fenomenului violenței la nivelul mediului educațional preuniversitar îl reprezintă măsurile și activitățile realizate la nivelul fiecărei unități școlare.

La nivelul fiecărei unități școlare se constituie, prin decizia directorului unității de învățământ, Comisia pentru prevenirea și combaterea violenței în mediul școlar. Comisia este formată din:

- directorul unității de învățământ, un director adjunct, coordonatorul de proiecte și programe educative-șeful comisiei diriginților;
- 4-6 reprezentanți ai cadrelor didactice, aleși de Consiliul profesoral;
- 1-2 reprezentanți ai autorității publice locale;
- 2-4 reprezentanți ai asociației de părinți aleși de Consiliul reprezentativ al părinților;
- 2-4 elevi din clasele a IX –a – a XII-a /a XIII-a aleși de Consiliul elevilor

Președintele Comisiei pentru prevenirea și combaterea violenței în mediul școlar este directorul unității de învățământ.

La ședințele Comisiei pentru prevenirea și combaterea violenței în mediul școlar participă, fără drept de vot, cu statut de observator/ observatori, liderul sindical / liderii sindicali din unitatea de învățământ. Punctul de vedere al liderului sindical se menționează în procesul-verbal al ședinței.

Comisia pentru prevenirea și combaterea violenței în mediul școlar este responsabilă de elaborarea, aplicarea și evaluarea modului de îndeplinire a obiectivelor incluse în cadrul PLANULUI OPERAȚIONAL AL UNITĂȚII ȘCOLARE PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI.

*Elaborarea planului se realizează la începutul fiecărui an școlar, cel mai târziu până la data de 30 septembrie, pe baza **PRINCIPIILOR, ACȚIUNILOR ȘI RECOMANDĂRILOR GENERALE REFERITOARE LA PREVENIREA ȘI COMBATEREA VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR**, incluse în prezenta strategie, a **PLANULUI ISJ/ISMB PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR** și a **MODELULUI PLANULUI OPERAȚIONAL MINIMAL AL UNITĂȚILOR ȘCOLARE PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR**, parte a prezentei strategii.*

*Comisia de prevenire și combatere a violenței în mediul școlar are și responsabilitatea de a monitoriza modul în care la nivelul unității școlare se respectă se promovează și se garantează drepturile copilului stabilite prin **Legea nr. 272 din 21/06/2004**.*

*Comisia de prevenire și combatere a violenței în mediul școlar realizează semestrial câte un raport referitor la elaborarea, aplicarea și evaluarea modului de îndeplinire a obiectivelor incluse în cadrul **PLANULUI OPERAȚIONAL AL UNITĂȚILOR ȘCOLARE PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI**, fiind prezentat consiliului profesoral. Aceste rapoarte sunt incluse, într-o formă sintetică și în cadrul raportului general privind starea și calitatea învățământului din unitatea școlară.*

*În urma unei solicitări exprese, rapoartele semestriale referitoare la elaborarea, aplicarea și evaluarea modului de îndeplinire a obiectivelor incluse în cadrul **PLANULUI OPERAȚIONAL AL UNITĂȚILOR ȘCOLARE PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI**, vor fi înaintate Inspectoratului Școlar Județean/al municipiului București și Ministerului Educației Cercetării și Tineretului.*

B. MODELUL PLANULUI OPERAȚIONAL MINIMAL AL UNITĂȚILOR ȘCOLARE PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR

La nivelul fiecărei unități școlare se elaborează *PLANUL OPERAȚIONAL AL UNITĂȚII ȘCOLARE PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR*.

MODELUL PLANULUI OPERAȚIONAL MINIMAL AL UNITĂȚILOR ȘCOLARE PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR include, pe de o parte, elementele minimale obligatorii pentru oricare unitate școlară în elaborarea propriei strategii educaționale, iar pe de altă parte, conferă fiecărei unități școlare libertatea de a include noi obiective, măsuri și activități în raport de situația concretă existentă. În elaborarea *PLANULUI OPERAȚIONAL AL UNITĂȚII ȘCOLARE PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR* se vor avea în vedere și *PRINCIPIILE, ACȚIUNILE ȘI RECOMANDĂRILE GENERALE REFERITOARE LA PREVENIREA ȘI COMBATerea VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR*, incluse în prezenta strategie, precum și elementele *PLANULUI ISJ/ISMB PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR*.

În ultimă instanță, fiecare unitate școlară trebuie să fie capabilă să-și elaboreze propria strategie, care să corespundă nevoilor concrete de prevenire și combatere a violenței în mediul școlar.

**PLANUL OPERAȚIONAL MINIMAL AL UNITĂȚILOR ȘCOLARE PRIVIND REDUCEREA
FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR**

STRATEGIA EDUCAȚIONALĂ					
FORMA DE VIOLENȚĂ	OBIECTIVUL	MĂSURI/ ACTIVITĂȚI	RESPONSABILI ȘI INSTITUȚII CU CARE SE COLABOREAZĂ	TERMENE DE REALIZARE SAU APLICARE	INDICATORI DE EVALUARE
<i>I. Violența exercitată asupra mediului școlar (elevi, cadre didactice, personalul didactic auxiliar și nedidactic) de către persoane străine de mediul școlar, găști</i>	<i>I. Prevenirea și combaterea agresiunilor fizice, verbale sau de altă natură care se pot exercita asupra elevilor, cadrelor didactice și a altor categorii de personal din cadrul unității școlare, provenite din partea unor persoane străine de mediul școlar (prin măsura</i>	<i>1. I. Includerea obligatorie în cadrul Regulamentului intern al unității școlare a unor reglementări referitoare la accesul persoanelor străine în incinta și în interiorul unității școlare (se va avea în vedere inclusiv realizarea de semne distinctive pentru elevii școlii)</i>	<i>- Responsabilitățile revin în conformitate cu Art. 6, alin.(2) și (3) din cadrul Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar</i>	<i>- termenul de includere a acestei prevederi în cadrul Regulamentului intern se precizează de către Consiliul de administrație al școlii, însă nu mai tarziu de data de 15 sept. 2007 - termenul de aplicare- începând cu</i>	<i>- diminuarea numărului de agresiuni lor exercitate asupra elevilor, cadrelor didactice și a altor categorii de personal din cadrul unității școlare - obiectivul este atins integral în momentul dispariției</i>

<i>de cartier etc.</i>	<i>/activitatea 1.I., 2.I., 3.I.)</i>	<p>2. I. Asigurarea eficiență a pazei și securității unității școlare. Aplicarea și respectarea Ordinului Comun și a planului de măsuri elaborat de MECT și MIRA; Realizarea unui sistem de depistare și informare cu privire la cazurile de agresivitate/violență din prejma, incinta și interiorul unității școlare</p> <p>3. I. Întâlniri ale elevilor și cadrelor didactice cu reprezentanți ai Poliției, Jandarmeriei, magistrați, în vederea realizării unor dezbateri pe teme referitoare la fenomenul violenței în</p>	<p>Consiliul de administrație al unității școlare pe baza colaborării cu instituții abilitate, precum Poliția și Jandarmeria</p> <p>Comisia pentru prevenirea și combaterea violenței în mediul școlar</p> <p>Director/ director adjunct, coordonator de proiecte și programe educative, diriginți, învățători</p>	<p>semestrul I al anului școlar 2007-2008 - permanent</p> <p>- conform unui grafic stabilit de Comisia de prevenire și combatere a violenței în mediul școlar</p>	<p>agresiunilor de orice tip</p> <p>- diminuarea/ dispariția numărului de agresiuni exercitate asupra elevilor, cadrelor didactice și a altor categorii de personal din cadrul unității școlare</p> <p>- numărul de întâlniri realizat la nivelul unității școlare</p>
------------------------	---------------------------------------	--	--	--	--

		general, al violenței în școală, în particular			
II. Violența în interiorul mediului școlar	II. A, B, C Prevenirea și combaterea agresiunilor fizice, verbale sau de altă natură care se pot manifesta:	1. II A,B Includerea obligatorie, în fiecare semestru, în cadrul orelor de consiliere și orientare a cel puțin unei teme care să pună în dezbatere problema violenței între elevi și a relațiilor dintre elevi - cadre didactice, personalul didactic auxiliar și nedidactic	Coordonatorul de proiecte și programe educative-șeful comisiei diriginților, profesorii diriginți Colaborează cu consilierul psiho-pedagogic din cadrul unității școlare	- conform planificării tematice anuale și semestriale a orelor de dirigenție	- numărul de teme realizate la nivelul unității școlare (minim 2 anual pentru fiecare clasă)
A. Violența între elevi	în relațiile dintre elevi și cadre didactice, personalul didactic auxiliar și nedidactic	2. II A, B, C Includerea obligatorie, în cadrul tematicii ședințelor cu părinții, a unei teme (lectorat) care să pună în dezbatere problema violenței în mediul familial, a violenței între elevi, a relațiilor dintre elevi-cadre didactice, personalul didactic auxiliar și	Coordonatorul de proiecte și programe educative-șeful comisiei diriginților și profesorii diriginți Colaborează cu consilierul psiho-pedagogic din cadrul unității școlare	- conform planificării tematice anuale și semestriale a ședințelor (lectoratelor) cu părinții-conform planificării tematice anuale și semestriale a orelor de dirigenție	- numărul de teme realizate la nivelul unității școlare (minim una anual pentru fiecare clasă)
B. Violența în relațiile dintre elevi - cadre didactice, personalul didactic auxiliar și nedidactic	și combaterea formelor de violență manifestate de părinți în școală				
C. Violența în relațiile dintre părinți și elevi, părinți și profesori	Obiectivul general II. A,B,C include subobiectivele: ▪ Conștientizarea existenței				

	<p><i>problemei violenței în mediul școlar de către elevi, părinți și cadre didactice prin crearea unui cadru formal de dezbateri a acestei probleme la nivelul unității școlare (prin măsura/activitatea 1.II A,B și 2.II A,B,C)</i></p> <p>▪ <i>Oferirea de alternative educaționale multiple și atractive pentru petrecerea timpului liber prin participarea la activități extracurriculare (prin măsura/activitatea 3.II A,B)</i></p>	<p>nedidactic, precum și a comportamentului părinților în școală</p> <p>3. II A,B Participarea elevilor unității școlare la activități extrașcolare sportive, artistice, civice (cu precădere la activități de genul servicii în beneficiul comunității), în cadrul cercurilor de la nivelul unității școlare, al cluburilor și palatelor copiilor, al unor programe civice; participarea la concursuri școlare</p>	<p>Coordonatorul de proiecte și programe educative și coordonatorii de cercuri și programe, învățători, profesori, diriginți</p>	<p>- permanent</p>	<p>- numărul de elevi participanți la diferite tipuri de activități curriculare, extracurriculare și extrașcolare (fiecare elev participă la cel puțin o formă de activitate extrașcolară)</p>
--	---	---	--	--------------------	--

	<p>▪ Consilierea psihologică și pedagogică a elevilor și profesorilor; participarea cadrelor didactice la cursuri de formare privind managementul casei și managementul conflictelor (prin măsura/activitatea 4.II A,B și 5.II A,B)</p>	<p>Inițierea de proiecte și programe ale consiliului elevilor pe o problematică vizând prevenirea și combaterea violenței la nivelul unității școlare</p> <p>4.II A,B Consilierea psihologică a elevilor care prezintă forme accentuate de manifestare violentă, agresivă, în relațiile cu colegii și cadrele didactice, în cadrul cabinetului de consiliere psihopedagogică de la nivelul unității școlare sau în cadrul Centrului Județean de Resurse și Asistență Educațională /al Municipiului București</p> <p>5.II A,B Consilierea pedagogică a cadrelor didactice pe</p>	<p>Prof.coordonator al Consiliului elevilor</p> <p>Consilierul școlar din cadrul cabinetului de consiliere psihopedagogică de la nivelul unității școlare și prof. diriginți</p> <p>Consilierii din cadrul Centrelor Județene/Municipiului București de Asistență Psihopedagogică</p> <p>Consilierul școlar din cadrul cabinetului de consiliere</p>	<p>-conform unui grafic stabilit în cadrul programului Consiliului elevilor</p> <p>-permanent</p> <p>-conform unui grafic stabilit de consilierii</p>	<p>- nr. de proiecte inițiate de elevi și nr. de elvi beneficiari (cel puțin un proiect de acest tip, anual</p> <p>-numărul de elevi consiliați -ameliorarea comportamentului (diminuarea numărului de note scăzute la purtare, a numărului de absențe nemotivate)</p> <p>-numărul de profesori participanți la</p>
--	--	--	--	---	---

	<p>• <i>Cunoașterea și aplicarea prevederilor Legii 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului profesorilor (prin măsura/activitatea 6.II B)</i></p>	<p>problematica prevenirii și combaterii violenței în mediul școlar; participarea cadrelor didactice la activități de formare privind managementul/rezolvarea conflictelor și managementul clasei, organizate în cadrul unității școlare sau în afara sa (CCD, CJRAE, activități organizate la nivel național sau la nivelul ISJ/ISMB ș.a.)</p> <p>6.II B Desfășurarea, în luna septembrie sau octombrie a fiecărui an școlar, a consiliului profesoral cu tema: „Responsabilitățile sistemului educațional privind respectarea, promovarea și garantarea drepturilor copilului stabilite prin</p>	<p>psihopedagogică de la nivelul unității, Coordonatorul de proiecte și programe educative</p> <p>Consilierii din cadrul Centrelor Județene de Resurse și Asistență Educațională /al Municipiului București</p> <p>Directorul unității de învățământ și coordonatorul de proiecte și programe educative pentru organizarea consiliului profesoral tematic</p>	<p>școlari</p> <p>-luna septembrie sau octombrie a fiecărui an școlar</p>	<p>activitatea de consiliere pedagogică (fiecare profesor participă la cel puțin o activitate de consiliere și formare)</p> <p>- dispariția cazurilor de încălcare a drepturilor copilului</p>
--	--	---	---	---	--

		<p><i>Legea nr. 272 din 21/06/2004.</i>”</p> <p>Se va realiza prezentarea generală a <i>Legii nr. 272 din 21/06/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului,</i> selectând și urmărind, în mod special, atribuțiile ce revin întregului personal din sistemul de învățământ, așa cum sunt precizate în cadrul legii (se va insista asupra Secțiunii 4: Educație, activități recreative și culturale, precum și asupra Capitolului XII: Răspunderi și sancțiuni).</p> <p>Modul în care se realizează respectarea, promovarea și garantarea drepturilor copilului stabilite prin Legea 272, la nivelul</p>	<p>Directorului unității de învățământ și coordonatorului de proiecte și programe educative, în cadrul raportului general privind</p>	<p>-data la care se prezintă raportul general privind starea și calitatea învățământului</p>	
--	--	--	---	--	--

		<p>unității școlare, va constitui o parte a raportului general privind starea și calitatea învățământului din unitatea școlară.</p>	<p>starea și calitatea învățământului din unitatea școlară, le revine sarcina realizării capitolului privind modul în care se realizează respectarea, promovarea și garantarea drepturilor copilului stabilite prin Legea 272, la nivelul unității școlare</p> <p>Comisia de prevenire și combatere a violenței în mediul școlar are responsabilitatea de a monitoriza modul în care la nivelul unității școlare se respectă și se promovează și se garantează drepturile copilului stabilite prin <i>Legea nr. 272 din 21/06/2004.</i></p> <p>Comisia participă prin reprezentanți desemnați la organizarea consiliului profesoral cu tema <i>„Responsabilitățile sistemului educațional</i></p>	<p>din unitatea școlară</p> <p>-permanent</p> <p>-luna septembrie sau octombrie a fiecărui an școlar</p>	
--	--	---	---	--	--

			<p><i>privind respectarea, promovarea și garantarea drepturilor copilului stabilite prin Legea nr. 272 din 21/06/2004” și la redactarea părții care vizează modul în care se realizează respectarea, promovarea și garantarea drepturilor copilului, în cadrul raportului general privind starea și calitatea învățământului din unitatea școlară</i></p>	<p>-data la care se prezintă raportul general privind starea și calitatea învățământului din unitatea școlară</p>	
--	--	--	---	---	--

D. ANEXA

ANEXA I

**MODELUL PLANULUI OPERAȚIONAL PENTRU CENTRELE JUDEȚENE/AL MUN. BUCUREȘTI
DE RESURSE SI ASISTENȚA EDUCATIONALA SI CENTRELE JUDEȚENE/AL MUN. BUCUREȘTI SI
CABINETELE SCOLARE DE ASISTENȚĂ PSIHOPEDAGOGICĂ
PRIVIND REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR**

Nr. crt	Aspecte vizate	Măsurile și acțiunile	Responsabili	Parteneri	Termen
I.	Informare a. în domeniul legislativ - elevi - cadre didactice	<p>► Realizarea de întâlniri, dezbateri, ateliere de lucru în vederea cunoașterii normelor legislative privind securitatea și siguranța elevilor în unitățile de învățământ.</p> <p>► Realizarea de întâlniri, dezbateri, ateliere de lucru, consilii profesoriale cu temă, comisii metodice ale diriginților pe tema cunoașterii normelor legislative privind securitatea și siguranța elevilor și personalului din unitățile de învățământ.</p>	ISJ CJRAE/ CJAP Prof.cons. psihopeda- gogi CȘAP Directori unități școlare	Autorități Locale, ONG-uri, Insp. Jud. de Poliție	Permanent Conform unui calendar stabilit și aprobate de către factorii implicati

	- părinți	► Inițierea de dezbateri și activități de informare a părinților asupra normelor legislative privind securitatea și siguranța elevilor în unitățile de învățământ.			
	b. Informare privind cauzele și condițiile manifestării violenței în școli	► Realizarea de pliante, broșuri, articole în revistele școlare care vor fi distribuite elevilor, părinților și cadrelor didactice. ► Întâlniri cu reprezentanți ai Poliției pe tema cauzelor violenței în societate și în școli. ► Dezbateri, work-shopuri în parteneriat cu reprezentanții societății civile (ONG-uri, Biserica, etc.)	CJRAE CJAP	Autoritati Locale, ONG-uri, Insp. Jud. de Politie, Biserica	Semestrial
	c. Informare privind mijloacele de prevenire a violenței în școli	► Realizarea de pliante și broșuri în parteneriat cu IJP – compartiment prevenire, ONG-uri și alte institutii implicate si distribuirea acestora în rândul elevilor, părinților și cadrelor didactice. ► Introducerea în programarea orelor de dirigenție/consiliere a unor teme privind violența în școli.	CJRAE CJAP	Autoritati Locale, Insp. Jud. de Politie, ONG-uri	Semestrial
II.	Comunicare inter-instituțională	► Evaluarea stării de disciplină în unitățile școlare și raportarea imediată la ISJ a cazurilor de indisciplină în vederea monitorizării acestora de către CJRAE/CJAP. ► Abordarea cazurilor complexe de indisciplină sau risc de delicvență în echipe operative formate din	CJRAE CJAP Directori unități școlare	Autoritati Locale, Insp. Jud. de Politie, ONG-uri	Permanent Conform unui calendar stabilit si

		<p>psihopedagogi de la CJAP și CȘAP și diriginți.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Realizarea acordurilor de parteneriat între CJAP și IJP - compartiment prevenire și Centrul de Consiliere și Prevenire Antidrog privind consilierea elevilor aflați în situații de risc. ▶ Informarea cu operativitate a ISJ și a organelor de ordine în cazul apariției unor situații de risc sau a producerii unor evenimente. ▶ Comunicarea eficientă și în timp util a cazurilor de delincvență juvenilă înregistrate în unitățile de învățământ, la ISJ și IJP – compartiment prevenire în vederea consilierii de către prof. consilieri psihopedagogi. ▶ Verificarea cu operativitate a informațiilor obținute referitoare la situațiile de risc privind iminența comiterii unor acte de tulburare a procesului instructiv-educativ, de implicare a elevilor în acte de viol, practicare a prostituției, consum și trafic de substanțe halucinogene, trafic de ființe umane etc. ▶ Optimizarea comunicării cu familia și cu ONG - urile în vederea prevenirii violenței în școli. ▶ CJRAE/CJAP va conștientiza factorii educaționali asupra importanței educației estetice, morale și religioase pentru formarea personalității armonioase. În acest scop se vor organiza focus grupuri, work-shopuri și dezbateri cu elevii, părinții și profesorii din școli. ▶ Stimularea sponsorilor în vederea realizării unor proiecte și programe de cuprindere a elevilor cu situații sociale precare și includerea acestora în circuitul școlar (Proiectele „Șanse egale pentru elevi”, „O șansă pentru 	<p>ISJ CJRAE CJAP Prof.cons. psihopeda- gogi CȘAP Directori unități școlare</p> <p>CJRAE CJAP</p> <p>CJRAE CJAP</p> <p>CJRAE CJAP</p> <p>CJRAE CJAP</p>	<p>Autoritati Locale, Insp. Jud. de Politie, ONG-uri</p>	<p>aprobat de catre factorii implicati</p>
--	--	--	---	--	--

		liceu”, „Șansa a doua prin educație”, etc.)			
III.	Activități concrete de prevenire a violenței	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Transmiterea obligatorie a fișei psihopedagogice pe întregul traseu educațional. ▶ Elaborarea unor inițiative legislative privind necesitatea supravegherii permanente a copilului. ▶ Realizarea unor acțiuni pentru dezvoltarea abilităților psihopedagogice ale polițiștilor și jandarmilor în vederea îmbunătățirii relaționării și comunicării cu elevii și cadrele didactice ▶ Participarea profesorilor diriginți și a prof. consilieri psihopedagogi la investigarea factorilor de risc privind cauzele actelor de violență din școli. ▶ Realizarea unor activități pentru convingerea elevilor, cadrelor didactice și părinților asupra necesității purtării de către elevi și profesori a unor semne distinctive (uniforme/ ecusoane distinctive, legitimații). ▶ Participarea prof. consilieri psihopedagogi de la CJAP/CSAP la activitățile de educație a părinților din unitățile școlare; abordarea cu prioritate a tematicii educației nonviolente. ▶ Promovarea alternativelor de educație nonviolentă în școli de către cadrele didactice formate prin cursuri de acest gen. ▶ Organizarea unor dezbateri în școli, pe tema comunicării eficiente și a abordării conflictelor. ▶ Implicarea echipelor de voluntari SNAC în distribuția de materiale informative și în dezbateri 	<p>CJRAE CJAP</p> <p>CJRAE</p> <p>CJRAE CJAP</p> <p>CJRAE CJAP UNIT.DE INV.</p> <p>CJRAE CJAP</p> <p>CJRAE CJAP</p> <p>CJRAE CJAP UNIT.DE INV.</p>	<p>Autoritati Locale, Insp. Jud. de Politie, ONG-uri</p> <p>Reprezen- tanți mass- media Directori unități școlare ONG-uri</p>	<p>La inceputul si sfârșitul fiecărui an si ciclu școlar</p> <p>Sfârșit an. șc. 2006- 2007</p> <p>Permanent Conform unui plan de actiune stabilit la inceput de an școlar</p>

		<ul style="list-style-type: none"> ▶ Instruirea elevilor în vederea formării grupelor de negociere a conflictelor. ▶ Consilierea individuală și de grup a elevilor în vederea prevenirii comportamentelor agresive ▶ Inițierea de activități extrașcolare/ proiecte cu referire la nonviolență („Grupul elevilor nonviolenti”, „Școala nonviolentei”, etc.) ▶ Inițierea în parteneriat cu dirigenții din școli a unor activități de loisir („Școala de duminică”, „Școala din afara școlii”); atragerea părinților în astfel de activități. ▶ Studiarea implicației pe care o are conduita pedagogică a cadrelor didactice asupra formării personalității elevului. ▶ Realizarea unor cursuri de formare cu cadrele didactice privind introducerea metodelor activ-participative, nonviolente în orele de consiliere/dirigenție și la alte discipline. ▶ Realizarea unor consilii profesorale cu tema „Cunoașterea personalității adolescentului” ca premisă a îmbunătățirii relației dintre profesori și elevi și elevi-elevi. ▶ Publicarea în reviste de specialitate a concluziilor unor studii realizate de CJRAE/CJAP pe tema violenței în școli. ▶ Studiarea relației între fenomenul abandonului școlar și violența în școală. ▶ Studiarea relației între fenomenul plecării părinților în străinătate și apariția unor premize pentru comportamentul deviant. ▶ Investigarea influenței pe care o are mass-media (cu 	<p>CJRAE CJAP CSAP</p> <p>CJRAE CJAP UNIT.DE INV.</p> <p>CJRAE CJAP UNIT.DE INV.</p> <p>CJRAE CJAP</p> <p>CJRAE CJAP</p> <p>CJRAE</p>	<p>Autoritati Locale, Insp. Jud. de Politie, ONG-uri</p>	<p>Permanent Conform unui plan de actiune stabilit la inceput de an scolar</p>
--	--	---	---	--	--

		<p>prioritate televiziunea) în formarea personalității și caracterului elevilor.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Studiarea raportului între lipsa de motivație a învățării, abandonul școlar și agresivitate. ▶ Studiul implicațiilor folosirii calculatorului în formarea structurii de personalitate. ▶ Studiul implicației unor tradiții etnice asupra manifestării dreptului la educație al copilului (în special pe comunitățile de rommi) 	<p>CJAP</p> <p>CJRAE CJAP</p> <p>CJRAE CJAP</p>	<p>Autoritati Locale, Insp. Jud. de Politie, ONG-uri</p>	<p>Permanent Conform unui plan de actiune stabilit la inceput de an scolar</p>
--	--	---	---	--	--

CJRAE – Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională/ al Municipiului București